

ביצד מברכין פרק שישי ברכות

לה.

עין משפט גר מצוה

א א מיי פ"ח מהל' גרמט
[בלקס 6 ב] סמט עין מן
טושיע א"ח סמט רב ס"א
ב ב מיי וסמט עין טור
טושיע א"ח סמט רב
ג ג מיי פ"ג מהל' ג סמט
סמט טושיע א"ח ס"י קסו
ד ד מיי פ"ח מהל' ג
סמט עין טושיע א"ח
ה ה מיי פ"ג מהל' ג
הקמט סמט רב
ו ו מיי פ"ג מהל' ג
הקמט סמט רב
ז ז מיי פ"ג מהל' ג
הקמט סמט רב
ח ח מיי פ"ג מהל' ג
הקמט סמט רב
ט ט מיי פ"ג מהל' ג
הקמט סמט רב

מוסף רש"י

המוציא לחם מן הארץ.
עשר תבית הללו כנגד עשר
מנות התלויות במזבח, לא
מחורט, ויפת כלאים, לקט,
שפלה, חלה, מומחה,
מעשר הארץ, וסע, ועמ,
וכנגד עשר תבית שמקרא
זה (ההלל קד די) מלמט
תלוי לכהנה ועכב לעבודת
האלהים לזכור לחם מן הארץ
(סידור רש"י סי' חג, הפרדט
ע"י קצ) ולכן תרץ ללמעט
עשר תבית כנגד עשר
אלו (הפרדט טס). כשהוא
שבע מברך. מזה לנכך
ולוחות על שבע, כשהוא
רבע. והוא כל הפיק רעבו
על ידי בתינו של הקב"ה,
לא כל שכן. זה תרץ
לנכך להקב"ה יומר (קטו
סח). וזית מצד מזבח
אתי. בתמימה, וכי מדלשה בעי
למליצה, ולא ככלל כסו הוא
(ב"מ 19).

רבינו הגנאל

ואי נמי יליף גזרה שוה
אשכנזי לאחזרי לפניו
מנין. (ויפוש) ואפילו אי
יליף גזירה שוה ואייתר
ליה חד הילול לברכה, כמה
דאייתר חד הילול למאן
דחני טע רבעי. הא תינה
לאחזרי, ברכה לפניו מנא
להו לתרייתו. ודחיני הא
לא קשיא, כיון דילפת
ברכה לאחזריה מן התורה,
ברכה לפנייה (מקל וחומר
מיתו לה, כשהוא שבע
מברך כשהוא רעב לא
כל שכן ועמדה ההלכה.
ודייקנין הא גיחא למאן
דחני טע רבעי, ומרבי לכל
אילן ברביעי, אייתר ליה חד
הילול לברכה לאחזריה,
ולפניהם מקל וחומר, אלא
בשר דחני כרם רבעי,
אייתר ליה חד הילול לברכה
בכרם לפנייה, ולאחזריה
מקל וחומר, שאר מינים
שטעוניהם ברכה לפנייהם
ולאחזריהם מנא ליה, ולמאן
דחני טע רבעי, הא תינה
מדי דבר נטיעה, מדי
דלאו נטיעה כגון ידקות
מנא לן. וישנין לא קשיא
כל דידולי קרקע קא מרבי.
הא תינה גידולי קרקע
אבל בשר תביתם א"כ און טע
ויכושא בהן מנא לן. ולא
מצינו שיהיה ר' היא
ור' שמעון ברבי תשובה.
ואסיקא למאן דחני כרם
רבעי, שבעת המינין טעונין
ברכה לפנייהם ולאחזריהם,
לאחזריהם מן התורה
ולפניהם מקל וחומר.
למאן דחני טע רבעי, כל
גידולי קרקע טעונין ברכה
מן התורה ושאר דברים
מברא הוא אסור לאדם
שטעוניהם כלום קודם שברך.

ביצד מברכין. לא שייך להקשות תנא היכא קאי דקמני כליד
דפרכין דריש מילתין (ד' ג). משום דהכא סברא הוא לנכך
דממסיק בגמרא דלסור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה אי נמי י"ל
דקאי אמתני' דמי שמטו (ד' כ): דקמני בעל קרי מנכך לאחזרי ואינו

מנכך לפניו והכי נמי שייך הכא לנכך
על כל דבר ודבר ע"כ קאמר הכא
ליד מברכין:

אחרייה והדר אבליה. ימינה
למנה לי קרלה הא צפ"כ
דקדושין (ד' ד): גמרינן קדש קדש
ממעשר שני א"כ ינלף ממעשר שני
וי"ל אי לאו קרש דהולוים הוה אמניא
לדצרנה ינלף לחומר קדש קדש
משציעית ואין לו פדיון. עוד פי'
רבינו חיים כהן אי מהתם הוה אמניא
כי מעשר שני ממס ודוקא בזמן
שמעשר שני נוהג כמו צנעה ראשונה
ושניה ורביעית וחמישית לשמטה
נוהג חלול אבל שליטת ושצית שמעשר
עני דוקא אימנא לא קמ"ל חלולוטי:
שאין אומרים שירדה אלא ע"י היין.
פירוש אין אומרים שירה על
שום אכילת מוצק כגון זריקת דמיסב
ונסוך המיסי כי אם על היין אבל
ודאי מלניו שירה בלא יין כגון הלל
שצחיתת פסחיס (תמיד נשחט ד'
סד.) [ע"ש בתוספות]:

ולכמאן דתני כרם רבעי וכו'.
ועתה קיימא לן דרבעי
נוהג אף בצ"ל מיהו צכרס וזכר ואלו
בשאר אילנות דכל המייקל צוהק הלכה
כמותו בצ"ל (ט) וכרס רבעי בזמן הז'י
מתללין על "סוה פרוט" ושוחקו ומטילו
לנהר וכן מפורש בשאלתות דרב אחאי
[פרשת קדושים סימן קן]:

ואתי נמי זית במה הצד. וא"ת
איכא למפקר מה הלכה השוה
שכן מיידיס בלעק דצכרס דהיינו
לקט משא"כ צוית לחין צו לקט וי"ל
דניחא ליה למפקר פירכא אפי' יהא
הלד השוה חשבו למימי זית מיניה מ"מ
קאמר דשאר מיניס לא ידע מיניה:
תינה לאחזרי. דעיקר צנעה
לאחזרי דכתיבי ואלכלת
ושצעת וזכרת: **לפניו** כ"ש.
לאו ק"י הוא דלסן כן תהא צנעה
לדפניו מדאורייתא ולעיל פרק מי
שמטו (דף כה). משמע גבי בעל קרי
ללאו דאורייתא הוא ואפי' רבי יהודה
לא פליג אלא משום דששן כהלכות
דלך ארץ (שס ד' כג):

דבר שאין גידולו מן הקרקע. כגון
בשר וחלב. וא"ת מנא איריא
בשר אפילו ירקות נמי לא אמרי' ליה
וי"ל דאיכא למימר קמה תוכיח ולפי'
רש"י ניחא דגריס ללאו צר נטיעה
מנין וליכא למימר דלמאן משאר
אילנות דאיכא למפקר מה להנין שכן
מיידיס צפיה: **אלא** סברא הוא
אסור פאדס שיהנה בו. וקרא דנסיב
לעיל אסמכתא צנעלמא והגמרא ליה
סבור מתחלה דלמוד וגומר הוא:
כלן

העוה"ז בלא ברכה ילך אצל חכם ילך אצל חכם מאי
עביד ליה הא עביד ליה איסורא אלא אמר רבא ילך אצל חכם מעיקרא וילמדנו ברכות כדי שלא יבא לידי מעילה
אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים שנא' 'לה' הארץ ומלוואה
ר' לוי רמי כתיב לה' הארץ ומלוואה וכתיב 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם לא קשיא כאן קודם ברכה
כאן

ביצד מברכין וכו' חוץ מן היין. שמתוך חשיבותו קצתו לו צרכה
לעצמו וכן הפת: **נורא מיני דשאיס.** לפי שיש בכלל פרי
האדמה דשאיס חרעים כגון קטניות ורבי יהודה בעי היכר צרכה לכל
מין ומין: **גב' קדש הולוים.** בנטע רבעי כתיב ומשמע שני הולוים

טעון צאכילתו כשהתכלו צנעה
הרביעית שהוא מותר באכילה: **האי**
מייניו ליה. הולוים לשון חלולים הם
מיינייהו אמר לאורויי אחליה וחד
אכילה הוליאיהו לחולין ע"י פדיון אם
צאת לאוכלו חוץ לירושלים וחד ללמדך
שלא נאמרה תורת רבעי אלא צכרס
שנא' קדש הולוים דבר שמהללין צו
טעון חלול וכו' יין: **שאין אומרים.**
הלוים שיר של קרבן במקדש אלא על
היין כשמנסכין נכסי מוצק: **הניחא**
למי' נו'. כולה סיומא דפרכא הוא
וה"ק הניחא הא דילפת צרכה מהכא
למאן דתני נטע רבעי דאית ליה כל
פירות האילין צנורת רבעי ולא דריש
מהכא דבר דטעון הלול טעון חלול
אייתר ליה חד הלול לצרכה: **מאי איכא**
למימר. הא מייניו ליה למדרש שאין
חלול אלא במקום הלול: **חד שני כרס**
רבעי. בכל מקום שיש צנענה נטע
רבעי תני איחיו כרס: **הניחא אי יליף**
ג"ש. דריש למלתיה בג"ש ואייתר
ליה חד הלול לצרכה: **אשכחן** לאחזרי.
כדאשכחן בצרכת המזון דכתיבי ואלכלת

ושצעת וזכרת (דברים ח): **מייני**
בעולוים. וזכרת לא תעולל (ויקרא יט).
איחיו בעולות כל שאין לן פסיקין לא
כמף ולא נטף (א) אלא שורה יחידית של
ענבים: **קמה סוכית.** דאשכחן
לדצרכה רחמנא צרכה דכתיבי תאכל
זה לתם וגו' (דברים ח) וסמך ליה
ואכלת ושצעת וזכרת: **זד מוצת.** יין
לנכסיס וסלת למנחות: **ז' מיני.**
האמורים צאכך כתיבי וזכרת וגו'
(שס ח) ובתרייתו מתיב ואלכלת ושצעת
וזכרת: **שכן טעונים צכורים.** דהכי
אמרין צנענות (פ"ט ד' סד): נאמר
כאן ארץ (כ) כי צאתי אל הארץ (דברים
טו) ונאמר להלן ארץ חטה ושעורה (מה
להלן שצח הארץ אף כאן שצח הארץ:
אלא סברא הוא. למתרווייהו אית ליה
בשעונו ברכה איכא למפקר מה לברם שכן חייב
מז' המיניס איכא פירכא שכן טעונים
צכורים ולמאן דתני נטע רבעי איכא
למפקר התינת מידי דבר נטיעה ללאו
צר נטיעה מנלן אלא סברא הוא דכיון
דנהנה לריך לחדות למי שצראס:
מעל. כנהנה מן ההקדש דכתיבי
לה' הארץ ומלוואה כדאמרין לקמן:
ס' לאחר צנעה. הכי היא צני דאס:
גזול

ושצעת וזכרת (דברים ח): **מייני**
בעולוים. וזכרת לא תעולל (ויקרא יט).
איחיו בעולות כל שאין לן פסיקין לא
כמף ולא נטף (א) אלא שורה יחידית של
ענבים: **קמה סוכית.** דאשכחן
לדצרכה רחמנא צרכה דכתיבי תאכל
זה לתם וגו' (דברים ח) וסמך ליה
ואכלת ושצעת וזכרת: **זד מוצת.** יין
לנכסיס וסלת למנחות: **ז' מיני.**
האמורים צאכך כתיבי וזכרת וגו'
(שס ח) ובתרייתו מתיב ואלכלת ושצעת
וזכרת: **שכן טעונים צכורים.** דהכי
אמרין צנענות (פ"ט ד' סד): נאמר
כאן ארץ (כ) כי צאתי אל הארץ (דברים
טו) ונאמר להלן ארץ חטה ושעורה (מה
להלן שצח הארץ אף כאן שצח הארץ:
אלא סברא הוא. למתרווייהו אית ליה
בשעונו ברכה איכא למפקר מה לברם שכן חייב
מז' המיניס איכא פירכא שכן טעונים
צכורים ולמאן דתני נטע רבעי איכא
למפקר התינת מידי דבר נטיעה ללאו
צר נטיעה מנלן אלא סברא הוא דכיון
דנהנה לריך לחדות למי שצראס:
מעל. כנהנה מן ההקדש דכתיבי
לה' הארץ ומלוואה כדאמרין לקמן:
ס' לאחר צנעה. הכי היא צני דאס:
גזול

1. ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הולוים ליה:
2. ותאמר להם הגפן והדגלית את תירושיהן לקדם התבואה ואת השמחה והדבית לנטע על הענבים ושוטפים טי טי
3. ובשנה החמישית תאכלו את פרי הירושף לכם התבואה ואת ארבעת ארבעת ויקרא יט כה
4. לא תורע ברמך בלאים פן תקדש המלאה הנורע אשר תורע ותבואת התרומה: דברים כב ט
5. ויבשר אש בלפניהם וישלח בקבות פלשתים ויבשר מגדושי ועד קצה ועד פרץ דות:
6. לרוד ממוזר לוי הארץ ומלוואה תכל וישבי בה: תהלים סד א
7. השמים שמים ליה והארץ נתן לבני אדם: תהלים קטו ט

תורה אור השלם

1. ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הולוים ליה:
2. ותאמר להם הגפן והדגלית את תירושיהן לקדם התבואה ואת השמחה והדבית לנטע על הענבים ושוטפים טי טי
3. ובשנה החמישית תאכלו את פרי הירושף לכם התבואה ואת ארבעת ארבעת ויקרא יט כה
4. לא תורע ברמך בלאים פן תקדש המלאה הנורע אשר תורע ותבואת התרומה: דברים כב ט
5. ויבשר אש בלפניהם וישלח בקבות פלשתים ויבשר מגדושי ועד קצה ועד פרץ דות:

6. לרוד ממוזר לוי הארץ ומלוואה תכל וישבי בה: תהלים סד א
7. השמים שמים ליה והארץ נתן לבני אדם: תהלים קטו ט

גליון הש"ס

גמ' אחרייה והדר אבליה.
צנענותו פ"ו דפאה אמר
אף דרעה דהכא לא
מתמנע רבעי כן י' לח'. וכן
הוא צנענותו פ"ו דגמ' לא
דעס' ללא דהנכס' אלו
ליע מלמט' שם חד תני
כרם רבעי. פי' סוטה מג
ע"כ ש"י רבי קלא וצ"כ:
שם ברם זית אקרי. וישני'
זה חולין קלט ע"כ וסמך
תוס' ד"ה ולמאן כ"י שוה
פיהו. וכן הוא כתיבי פי' א'
ובש"י וממנו לן כיון דילפת
חלול מלוג ממעשר לבעי חלול
על דבר שפלו זורה איש:

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"ש הוסיף.
אבל כיון ששטעונו
מהאי קרא שמהללין
אורו כמעשר אית
לן למלך שפיר קדש
קדש ממעשר. ב. בתוס'
ר"ש הוסיף. הקשרה.
ג. בתוס' ר"ש הוסיף. וגם
בלילי פסחים ובבבולמטה
בדאשכחן
דבריי הימים. ד. בתוס'
ר"ש כתב. דקיי"ל כמאן
דחני כרם רבעי אבל נטע
רבעי לא הוי קיימא לן כל
המייקל וכו' א"כ און טע
רבעי נהנה עכשו אבל
כרם רבעי נהנה. ה. בתוס'
ר"ש כתב. דאיכא למיפקר
מה להני שכן מין אילן ויש
בהם זין ועלה גזול רבעי
משא"כ בירקות (ועיין שם
במגיה שהארץ הרבה
בבאר הגוריה שבכרבי
התוס' מה להנין שכן
חייבים בפאה והבאי
מספר מעשי חייא שגורס
"חייבים בערלה").